

اخبار

عبادت رئیس جمهوری
از آیت‌الله نوری همدانی

رئیس جمهوری عصر دیروز با همراهی رئیس دفتر و وزیر بهداشت، با حضور در یکی از بیمارستان های تهران از آیت‌الله العظمی حسین نوری همدانی، مرجع عالی قدر شیعه عبادت کرد.

به گزارش ایرنا، در این دیدار مسعود پزشکیان ضمن اطلاع از روند درمانی این مرجع بزرگوار، برای ایشان از درگاه الهی آرزوی سلامتی، شفای عاجل و بهبودی کامل کرد.

حضرت آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی در این دیدار، با ابراز قدردانی از تلاش‌ها و زحمات رئیس جمهوری و دولت در مسیر خدمت‌رسانی به جامعه، اهتمام ویژه پزشک‌یان به مردم را ارزشمند و قابل تحسین توصیف کردند.

ایشان با اشاره به تلاش‌های دشمنان و عوامل آنان در جلوگیری از پیشرفت دولت، تأکید کردند: «دشمنان و ایادی آنان در تلاش‌اند تا دولت را ناکام کنند، اما چون جناب‌عالی نیت خدمت صادقانه دارید، به یاری خداوند در مسیر خود موفق خواهید شد. من از اعماق جان به جناب‌عالی علاقه‌مندم.»

این مرجع عالی قدر با اشاره به وصیت‌نامه حضرت امام خمینی(ره) که فرمودند «افتخار ما این است که نهج‌البلاغه از ماست»، نهج‌البلاغه را گنجینه‌ای بی‌بدیل خواندند و اهتمام رئیس جمهوری به معارف امیرالمؤمنین (ع) را مایه خرسندی دانستند. آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی در پایان به وزیر بهداشت توصیه که در راستای ترویج ورزش و ارتقای سلامت عمومی جامعه، تلاش‌های بیشتر صورت گیرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای نیز در ملاقات جداگانه‌ای، با آیت‌الله العظمی نوری همدانی دیدار کرد و جوایای حال ایشان شد.

گفت‌وگوی تلفنی

رؤسای جمهوری ایران و روسیه

مسعود پزشکیان، رئیس جمهوری اسلامی ایران و «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهوری فدراسیون روسیه، دیروز در تماس تلفنی آخرین وضعیت روابط دوجانبه و تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی را مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند.

به گزارش ایرنا، رؤسای جمهوری دو کشور با ابراز خرسندی از سطح ممتاز، سازنده و دوستانه مناسبات میان ایران و فدراسیون روسیه، روند پیشرفت همکاری‌ها و پروژه‌های مشترک، به‌ویژه در حوزه‌های پولی و بانکی، حمل‌ونقل ریلی و جاده‌ای و انرژی را مثبت ارزیابی کردند.

در این گفت‌وگو، پزشکیان و پوتین، امضای توافقنامه همکاری جامع راهبردی میان دو کشور را نشانه‌ای روشن از عمق روابط تهران و مسکو و نقطه عطفی در تحکیم همکاری‌های سیاسی، اقتصادی، تجاری و امنیتی میان جمهوری اسلامی ایران و فدراسیون روسیه دانستند و بر عزم و اراده مسئولان عالی‌رتبه دو کشور برای اجرای کامل این توافقنامه تأکید کردند. پوتین همچنین ضمن آرزوی موفقیت برای مذاکرات هسته‌ای که میان ایران و آمریکا در جریان است، اعلام کرد که روسیه آمادگی دارد مساعدت‌های فنی لازم را در این زمینه ارائه کند.

در آغاز این گفت‌وگوی تلفنی، رئیس جمهوری روسیه با ابراز تأسف از حادثه انفجار در بندر شهید رجایی استان هرمزگان، جان‌باختن تعدادی از هوطان ایرانی را به دولت و ملت ایران تسلیت گفت و پزشک‌یان نیز از ابراز همدردی دولت روسیه و مشارکت این کشور در عملیات اطفای حریق این حادثه قدردانی کرد.

عراقچی: رضایت خبرگان رهبری از عملکرد وزارت خارجه سرمایه ماست

وزیر امور خارجه کشورمان دیروز در حاشیه اجلاسیه مجلس خبرگان رهبری در قم، با بیان اینکه نمایندگان این مجلس عملکرد وزارت خارجه را با تعبیری مثل مجاهدت و تلاش‌های خستگی‌ناپذیر توصیف کردند، گفت: «مسیر وزارت امور خارجه در فضای یک تقاهم ملی با عزت ادامه دارد.»

سید عباس عراقچی افزود: «امروز در مورد مجموعه‌ای از سؤالات‌های نمایندگان محترم خبرگان درباره آخرین وضعیت سیاست خارجی در حوزه‌های مختلف، حمایت از مقاومت و آرمان فلسطین، سیاست همسایگی جمهوری اسلامی ایران، اقدامات و ابتکارات صورت گرفته برای حفظ و تقویت تعاملات کشورمان با سایر کشورها، ارتباط با سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای مثل شانگهای و بریکس، بحث دیپلماسی اقتصادی، آخرین وضعیت بحث مذاکرات غیر مستقیم با آمریکا، مرور جامع بر مجموعه فعالیت‌های وزارت خارجه در امور سیاست خارجه، سیاست‌های فشار و تهدید آمریکا و چشم‌اندازهای پیش رو، توضیحات مقتضی داده شد.»

وی با قدردانی از حمایت اعضای مجلس خبرگان رهبری از دستگاه دیپلماسی، رضایت‌مندی نمایندگان خبرگان از عملکرد وزارت خارجه را سرمایه‌ای ارزشمند برای دستگاه دیپلماسی دانست.

عکس: tvpresident.ir

عارف بار دیگر موضوع دخالت دولت در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها را مطرح کرد

رابطه دولت و دانشگاه
از حمایت تا دخالت

دولت

رابطه وجود ندارد، ماهیت این رابطه را رویکرد، جهت‌گیری و نوع نگاه هر دولت به دانشگاه مشخص می‌کند. به این معنی که اگر دولت‌ها قائل به حدی از استقلال برای دانشگاه‌ها بودند، در ۴ سال حضور آنان در قدرت، استقلال دانشگاه‌ها در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها بیشتر می‌شد. اما اگر دولت‌ها چنین رویکردی نداشتند و از زوایای غیرعلمی به دانشگاه نگاه می‌کردند، طبیعتاً در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها نیز شاخص‌های غیرعلمی و گاه غیردانشگاهی دخالت داده می‌شد. بنابراین پرسشی که روز گذشته معاون اول رئیس جمهوری آن را پیش کشید، پرسش تازه‌ای نیست، اما از آنجا که هنوز پاسخ متقن، دقیق و سرراستی برای این پرسش ارائه نشده است، طرح دوباره و حتی چندباره آن ضروری است.

باید سازوکاری اندیشید

محمدرضا عارف بیشترت قصد برجسته کردن

راهبرد دولت وفاق ملی برای ارتقای جایگاه دانشگاه و منزلت اساتید دانشگاهی را در نظر داشت و بر همین اساس ضرورت بازتعریف رویکرد و رویه رایج در نگاه به دانشگاه و انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها را به عنوان خروجی از نتیجه نوع نگاه به دانشگاه‌ها تأکید کرد. به گزارش ایرنا، عارف گفت: «باید سازوکاری اندیشیده شود که رابطه حاکمیت و دانشگاه چگونه باشد و مشخص شود که دولت تا چه میزان می‌تواند در انتخاب رئیس دانشگاه و حتی مدیر گروه دخالت داشته باشد؟» این درحالی است که در برخی از ادوار گذشته، رابطه دولت و دانشگاه‌ها برای کنار گذاشتن نگاه غیرعلمی و غیردانشگاهی به نهاد آموزش عالی تا درنهایت فضایی علمی، مولد و نوام باآزادی‌های قانونی و مشروع بر دانشگاه حاکم شود، کم‌رنگ می‌شد تا جالش سیاسی شدن افراطی دانشگاه با منغل شدن فضای آموزشی چالشی مداوم باشد.

چنانکه در برخی دوره‌ها وجود پدیده‌هایی همچون دانشجویان ستاره‌دار یا اخراج اساتید، اسباب بحث و نارضایتی در جامعه دانشگاهی را پدید می‌آورد و نیروی فکری را که باید بر پژوهش و توسعه علم و فناوری متمرکز می‌شد درگیر حاشیه می‌ساخت. کما اینکه در سال‌های منتهی به روی کارآمدن دولت چهاردهم، کنار گذاشته شدن تعدادی از اساتید، آن هم براساس رویکرد جهت‌گیری سیاسی تصمیم‌گیران، خبرساز شد و به همین دلیل موضوع بررسی پرونده دانشجویان اخراجی یا تعلیق‌شده به یکی از دغدغه‌های اصلی مسعود پزشکیان و وزیر علوم تبدیل شد و به همین دلیل در صد روز اول دولت چهاردهم برای آنها تصمیم‌گیری و اقدام شد. تغییر رویکرد جدی در گزینش‌های هیأت علمی یکی دیگر از تغییرات پدیدآمده نسبت به دانشگاه در دولت چهاردهم بود که معاون اول رئیس جمهور و‌اخر فروردین امسال به آن اشاره کرد: «در دوره گذشته فضای حاکم بر دانشگاه‌ها امنیتی بود و دخالت‌های افرادی که هیچ ارتباطی با دانشگاه نداشتند به اوج رسیده بود، اما در دولت چهاردهم حفظ حرمت استاد و دانشجو بسیار حائز اهمیت است.»

عارف گفت:

باید سازوکاری

اندیشیده

شود که رابطه

حاکمیت

و دانشگاه

چگونه باشد

و مشخص

شود که دولت

تا چه میزان

می‌تواند در

انتخاب رئیس

دانشگاه و

حتی مدیر

گروه دخالت

داشته باشد؟

چالش انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها

بر همین قیاس شیوه انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها نیز از موضوعاتی بود که از ابتدای دولت مورد توجه رئیس جمهوری قرار گرفت. کما اینکه رئیس جمهوری، با مقایسه امکان انتصاب رؤسای دانشگاه از سوی وزیر علوم، با اختیار دیگر وزرا در انتصاب معاونان و مدیران وزارتخانه‌هایشان، اختیار وزیر علوم برای انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها را دارای محدودیت توصیف کرد و خواستار شفافیت و زدودن نگاه سیاسی از این روند شد.

اشاره پزشک‌یان درباره اختیارات محدود وزیر علوم در انتصابات رؤسای دانشگاه، به آیین‌نامه سال ۱۳۸۹ «مدیریت دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی» اشاره دارد که بر اساس آن رؤسای دانشگاه‌ها با پیشنهاد وزیر علوم، اما تأیید شورای عالی انقلاب فرهنگی منصوب می‌شوند. این رویه محدودیت‌هایی برای انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها ایجاد کرد، اما درعین حال در برخی دولت‌ها از جمله در دولت یازدهم، انتصاب رؤسای برخی دانشگاه‌ها به دلیل طولانی شدن روند تأیید، عملاً به بلاکلیفی منجر شد. در دولت چهاردهم نیز در انتصاب رؤسای دانشگاه‌هایی چون تهران، تربیت مدرس، علامه طباطبایی،

در مقام نتیجه

همه دولت‌ها، از جمله دولت چهاردهم تأکید داشتند و دارند که دانشگاه اتاق فکر دولت است و باید برای حل مسائل کشور به کمک دولت بیاید. اما آیین «اتاق فکر» که باید برای حل مشکلات کشور راهکار دهد، نمی‌تواند رئیس دانشگاه را انتخاب کند؛ و آیا باید، به قول عارف، حتی رئیس گروه را هم برای دانشگاه انتخاب کند؟ به عبارت دیگر، اینکه نوع رابطه دولت و دانشگاه چطور باشد، بستگی به این دارد که به دانشگاه چطور نگاه شود. گفته عارف «فرض این است که دانشگاه به عنوان نهادی از جمهوری اسلامی ایران است و قاعداً وابستگی اداری با وزارت علوم و دولت دارد.»

سازوکار انتخاب رئیس دانشگاه چگونه است؟

اسلامی، یا سایر مراجع ذی‌ربط، گزینه‌های پیشنهادی خود را به دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی می‌کنند و پس از تشکیل جلسه کمیته، صلاحیت این افراد بررسی می‌شود. ملاک‌های بررسی شامل عملکرد چند ماهه فرد در دانشگاه، سوابق فعالیت‌ی پیش از سرپرستی و برنامه‌های پیشنهادی است. همچنین، رئیس دانشگاه باید برنامه‌ای دقیق و مدون ارائه دهد که مورد تأیید کمیته قرار گیرد. این سازوکار تا حدی توانسته پشتوانه‌ای برای انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها باشد و از بروز نگرانی‌های جدی جلوگیری کند، اما هنوز جای بحث و اصلاحات بیشتر وجود دارد. به نظر می‌رسد که دقت در گزینش و ارائه برنامه‌های دقیق‌تر از سوی رؤسا می‌تواند این روند را قوی‌تر و اثربخش‌تر کند. با این حال، به دلایلی تاکنون تحولات جدی در این روال در شورا رخ نداده است. این روند، هرچند گامی مهم برای شفافیت و دقت در مدیریت دانشگاه‌هاست، اما نیازمند بازنگری و تقویت بیشتر است تا بتواند نقش کلیدی رؤسای دانشگاه‌ها را در ارتقای کیفیت آموزش عالی کشور به بهترین شکل ایفا کند.

مزیت‌های مشارکت دانشگاه در انتخاب رؤسا

از آقای عارف معاون اول محترم رئیس جمهور بابت سخنان ارزشمندشان در مناسبت گرامیداشت مقام معلم و همچنین تأکید بر اهمیت ارتباط دانشگاه با جامعه و دولت صمیمانه تشکر می‌کنم. چرا که این سخنان ناظر بر دغدغه‌هایی است که بارها طرح شده، اما هنوز به اتفاق نظر مبنی بر اینکه راه‌حل نهایی چه باشد، دست‌نیافت‌ایم. از این رو دکتر عارف به درستی بر این نکته تأکید کردند که دانشگاهیان باید خود درباره نحوه ارتباط متقابل دانشگاه با جامعه و دولت نظر دهند و نقش فعالی ایفا کنند.

در این زمینه، تجربه‌ای که در دولت‌های یازدهم و دوازدهم در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها داشتیم، بسیار قابل توجه است. در آن دوره، به دانشگاهیان –هم از اساتید، دانشجویان و کارکنان – اجازه داده شد تا در فرآیند انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها مشارکت داشته باشند. این مشارکت، نه به صورت انتخابات مستقیم، بلکه به شکل استراچ نظر دانشگاهیان درباره افراد واجد سه شرط مهم: مرتبه علمی، سابقه اجرایی و مقبولیت بود.

نتیجه این رویکرد، ثبات مدیریتی قابل توجهی بود؛ چرا که اکثر رؤسای منتخب توانستند دو دوره چهار ساله خود را به طور کامل به انجام برسانند، امری که در شرایط انتصابات معمول کمتر اتفاق می‌افتد. این تجربه نشان داد وقتی دانشگاهیان در انتخاب مدیران نقش داشته باشند، به تنها کیفیت مدیریت ارتقا می‌یابد، بلکه حمایت و همکاری اعضای دانشگاه نیز بیشتر می‌شود و انتقادات به صورت دوستانه و سازنده مطرح و رفع می‌شود.

در مقابل، اما انتصاب رؤسا بدون مشارکت دانشگاهیان، اغلب منجر به تغییرات مکرر و کاهش ثبات مدیریتی در دانشگاه‌ها می‌شود. این امری است که تجربه ادوار گذشته به خوبی آن را تأیید می‌کند. با وجود اعمال تهرانی که از سوی برخی نهادها مانند کمیسیون آموزش مجلس و برخی شوراها عالی مرتبط برای محدود کردن این مشارکت دانشگاهیان در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها وجود داشت، اما این شیوه درست تا حدی ادامه یافت و نتایج مثبتی هم به همراه داشت. به باور من، احترام به نظر دانشگاهیان و ایجاد زمینه‌های دخالت منطقی آنان در انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها، کلید موفقیت و پیشرفت دانشگاه‌ها است و باید بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

همان‌طور که یکی از اساتید نمونه کشور نیز به درستی اشاره کرد، لازم است نهاد‌های مختلف به استقلال دانشگاه احترام بگذارند و اجازه دهند دانشگاهیان نقش واقعی و مؤثری در انتخاب مدیران خود داشته باشند تا بتوانند با ثبات و قدرت، برنامه‌های علمی و فرهنگی خود را پیش ببرند.

در سال‌های اخیر روند انتخاب و تأیید رؤسای دانشگاه‌های کشور تحت نظارت شورای عالی انقلاب فرهنگی و کمیته‌ای منتخب از این شورا انجام می‌شود که ترکیبی از وزیر بهداشت، وزیر علوم، دبیر شورا، رئیس نهاد نمایندگی رهبری در دانشگاه‌ها و یکی از اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی است. این کمیته مسئول بررسی و تأیید صلاحیت گزینه‌های پیشنهادی برای ریاست دانشگاه‌هاست و تصمیم‌گیری در آن به صورت اجماعی صورت می‌گیرد، یعنی اعضا باید به توافق کامل برسند تا فردی به عنوان رئیس دانشگاه معرفی شود. در صورت نبود اجماع، موضوع به صحن شورای عالی انقلاب فرهنگی ارجاع داده می‌شود. روند کار به این صورت است که وزیر علوم یا وزیر بهداشت، رئیس دانشگاه آزاد

امیرحسین
بانکی‌پور

عضو شورای
عالی انقلاب
فرهنگی

ریشه مشکل در رویکرد کلان است

محمود نیلی
احمدآبادی

رئیس پیشین
دانشگاه تهران

مسأله انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها در ایران همچنان حل نشده باقی مانده است. علت این امر هم به عملکرد برخی شوراهای عالی فرهنگی بازمی‌گردد؛ جایی که انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها را منوط به مصوبه این شورا کرده‌اند. بسیاری از صاحب‌نظران معتقدند چنین شوراها و نهادها، چندان به مشارکت مؤثر اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در فرآیند انتخاب رؤسای این نهاد‌های علمی اعتقادی ندارند و به همین دلیل این موضوع تا حدی رنگ و بوی سیاسی به خود گرفته است. از این رو همواره در این زمینه با مشکل مواجه بوده‌ایم؛ مشکلی که ریشه آن نه در خود دانشگاه‌ها، بلکه در رویکرد کلان و تصمیم‌گیری‌های در سطح شوراهای عالی است.

در واقع این سیاست‌ها موجب شده‌اند که دانشگاه‌ها از استقلال کافی در مدیریت برخوردار نباشند و فرآیند انتخاب رؤسای دانشگاه‌ها بیشتر تحت تأثیر ملاحظات جناحی و تصمیمات بالادستی قرار گیرد. این در حالی است که تجربه‌های موفق جهانی نشان می‌دهد مشارکت فعال و تعیین‌کننده اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها در انتخاب رئیس دانشگاه می‌تواند به ارتقای کیفیت مدیریت و افزایش رضایت جامعه دانشگاهی منجر شود.

به عنوان مثال در کشورهایی مانند کانادا و آمریکا، یک کمیته جست‌وجو (Search Committee) متشکل از اساتید باتجربه و افرادی که در سال‌های پایانی فعالیت دانشگاهی خود هستند تشکیل می‌شود. این کمیته پس از انتشار فراخوان، درخواست‌های متقاضیان را دریافت و بررسی می‌کند. در نهایت شورای دانشگاه که «سنا» نامیده می‌شود، فردی را برای ریاست دانشگاه انتخاب می‌کند که حتی ممکن است از خارج از همان دانشگاه باشد. در آلمان نیز نقش تعیین‌کننده در این فرآیند معمولاً با اعضای هیأت علمی است و اساتید و پژوهشگران دانشگاه نقش کلیدی در انتخاب رئیس دانشگاه دارند.

البته درباره کشور ما، نباید از یک واقعیت بگذریم که انتخابات رؤسای دانشگاه‌ها تا حد زیادی به رویکرد وزرای علوم بستگی دارد. برخی از وزرای علوم، مشارکت اساتید را بسیار جدی می‌گیرند و با اعزام کمیته‌های سه نفره یا حتی با آوردن موضوع به شورای دانشگاه، سعی در افزایش مشارکت دانشگاهیان در این امر دارند. در بسیاری از موارد، شورای عالی انقلاب فرهنگی نیز این رویکرد را می‌پذیرفت و اجازه می‌داد فرآیند انتخاب با مشارکت بیشتر اعضای هیأت علمی انجام شود.

اما در برخی دوره‌ها وزارت علوم خود رأساً تصمیم می‌گرفت که این امر برای دانشگاه‌ها مشکلاتی ایجاد می‌کرد؛ از جمله کاهش انگیزه اساتید، تضعیف روحیه مشارکت و افزایش نگرانی‌ها درباره استقلال دانشگاه.

در مجموع به نظر می‌رسد بازنگری در این سیاست‌ها و آیین‌نامه‌ها و فراهم کردن بستر مناسب برای مشارکت واقعی اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها می‌تواند نقش مؤثری در بهبود مدیریت دانشگاه‌ها و ارتقای جایگاه علمی کشور ایفا کند.